

The Project Gutenberg eBook of Kaffe ja Tupakki, by Gustaf Erik Eurén

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kaffe ja Tupakki

Author: Gustaf Erik Eurén

Release date: September 21, 2013 [EBook #43783]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KAFFE JA TUPAKKI ***

Produced by Tapio Riikonen

KAFFE JA TUPAKKI

Kirj.

Gustaf Erik Eurén

Lukemisia kansalle. N:o 46.

Turussa, J. W. Lilja & Co:n kirjapainossa, 1855.

Imprimatur: C. A. Sanmark.

Kaffepuu.

Niinkuin ihmisten elämässä yksi kansa on toista merkillisempi ja usein yksi ihminen kansan seassa merkillisempi kuin koko kansa yhteensä, niin on kasvaimienki seassa toinen kasvulai toistansa merkillisempi ja monasti on yksi ainoa kasvain kaikkein heimolaistensa joukossa ylimäärin tunnettu ja ihmeellinen. Leipäkasvut ovat kaikkina maailman aikoina arvattavasti olleet merkillisimmät, ja niitä lähimmät ovat muut ihmisten syötävät kasvaimet. Sitten tulevat ihmisten vaatteiksi kelpaavaiset kasvaimet. Lopuksi ovat eläinten syötävät kasvaimet saaneet suuremman arvon. Muista tietävät tuskin

muut kuin oppineet mitään. Kaikkein kasvaimien seassa, jotka ihmisten nautinnoksi ovat käytetyt, on kaffepuu saanut suuren merkittävyyden. Kaikkein nautittavain kasvujen seassa on se saanut yhtä suuren merkittävyyden kuin puuvilla (pumpuli) verhoikasvujen seassa.

Arabiassa ja Javan luodolla nousee kaffepuu 8-10 kyynärän korkuiseksi, mutta länsi-Indiassa ei sitä päästetä siihen korkeuteen, vaan leikataan oksat poikki ajallansa, josta se paremmin vesoo, tulee haaraisemmaksi ja antaa niin enemmän hedelmiä. Oksat ovat toinen toistansa vastaiset, lehdet samaten, jotka aina viheriöitsevät. Valkoiset ja hyvähajuiset kukkasat istuvat rypälettäin lehtien loukossa. Kukoistaissansa näyttää kaffepuu ikäänkuin lumelta peitettynä, enemmänki kuin meidän omenapuumme, jotka myös kyllä kukassa ollessansa lumittuneelta näyttävät. Kukkasia seuraa punainen hedelmä, joka sekä muotonsa että kokonsa vuoksi on kirsipuun marjan kaltainen, suurempi ja punaisempi kuin tuomen marja. Sen marjan mehussa on kaksi siementä, joiden toinen puoli on tasainen, toinen ympyrämäinen. Nämät kutsutaan kaffepöönäksi (kaffeherneeksi), joka on väärä nimi koska ei hedelmä ole palko vaan marja. Jo toisena vuonna kantaa kaffepuu hedelmiä, mutta täysisatoinen on se vasta neljäntenä eli viidentenä vuonna. Se vaatii lämpimiä maita, ehkä ei se salli kovaa kuumuutta. Kuumissa maan paikoissa istutetaan se muiden puiden varjoon ja kaipaa aina märkyttä.

Arabian saarento on enimmäkseen santamaata, kovin lämmin ja melkein sateeton; mutta sen eteläisessä päässä, jonkun matkan meren rannasta, on vähän kalpeampi ilma, vuorinen maakunta ja tarpeellinen paljous sadetta. Täällä onnellisessa Arabiassa (niinkuin sitä osaa on kutsuttu; sen oma nimi on Yemen) luultiin kauan aikaa kaffepuun kotomaan olevan. Mutta nyt tiedetään että kaffepuu Egyptin maasta etelään päin, Abyssiniassa ja vieläkin eteläisemmissä maissa, Enarea ja Kaffa, kasvaa villipuuna metsissä. Tästä päättäen on kaffepuu Arabiassa istutettu, tuotuaan sinne nimitetyistä Afrikan maakunnista.

Useimpain ja merkittävimpain asiain alku on aina ollut satuisessa hämärässä. Tosien asiain siaan kerrotaan satuisia juttuja. Niin on puhe kaffeherneenki ensimmäisestä nautitsemisesta melkein turhaa tarinana, joka kerrotaan seuraavalla tavalla: Eräs mahometilaisen luostarin esimies oli havainnut kuinka kutut, tätä hedelmätä nautittuansa, tulivat valppaiksi, juokseskentelivät ja hyppelivät yökaudet. Tämä saatti hänen valmistamaan tästä hedelmästä juomaa, joka pitäisi sekä hänen että luostarin muut kirkonpalvelijat valppaina, koska heidän koko yön täytyi templissä rukouksia pitää.

Kaffejuominen kuuluu kokonaan kykyisempiin aikoihin. Vanhat Grekalaiset ja Romalaiset eivät tästä juomasta tienneet mitään. Eräs vanha arabialainen kirja asettaa kaffejuomisen 15 vuosisadan keskiajoille, josta päättäen se olisi noin 400 vuoden vanha. Tämä arabialainen kirjoitus kertoo kaffejuoman syntymisen seuraavalla tavalla: Arabian eteläisellä rantamaalla, Adenissa, oli eräs mufti (iso-pappi), nimeltä Gemaledin. Punaisen meren länsirannoilla matkustaissansa kohtasi hän muutamia kansalaisiansa, jotka nautitsivat kaffejuomaa. Kotiin tultuansa arveli hän tämän juoman terveelliseksi ja havaitsikin koettuansa sen tekevän pään selkeäksi ja vastustelevan unta, jonka tähden hän säätti sitä juomaa kirkon palvelioille, jotka yörukouksia pitivät. Mutta nämät katsoivat sen päivälläkin nautittuna hyväksi. Näistä levisi kaffejuoman nautitseminen, ensin Adenissa sitten koko Arabiassa ja myös Mekka nimisessä kaupungissa, josta se, koska kukin mahometilainen on vaadittu sinne kerran elämänsänsä vaeltamaan, pian levisi kaikkein mahometilaisten maihin. Tässä tosin ei ole kaffejuomisen alkua osoitettu, mutta kuitenkin sen leviäminen Arabiassa, josta se sitten yli koko maailman on saatettu.

Vuonna 1511 lähetti Egyptin Ruhtinas uuden maaherran Mekkaan. Tämä, joka ei tätä juomaa tuntenut, suuttui kovasti nähdessänsä kerran kaupungin suuressa kirkossa kirkonpalveliaisten istuvan loukossa ja juovan kaffejuomaa. Hän ajoi nämät ulos kirkosta ja kutsui kokoon jumalasia, lainoppineita ja muita kaupungin ymmärtäviä miehiä, jotka kauan tästä asiasta tuumailivat. Yksi niistä sanoi toisten pilaksi että kaffe niinkuin viinakin saattaa juovuksiin, jonka hän tiesi siitä että hän oli kaffeeta maistanut. Mutta koska laki kielsi kaikkia semmoisia väkeviä juomia maistamasta, sai hän rikoksestansa laissa määrätyn raipparangaistuksen. Koska nämät kokoontuneet eivät taitaneet tulla mihinkään päätökseen, kysyttiin lääkäreitä. Maaherra kutsui kaksi lääkäriä, jotka sanoivat kaffejuoman terveydelle vahingolliseksi, jonka tähden se juoma kirottiin. Sitä kiellettiin myymästä, kaikki aseet ja astiat poltettiin ja se, joka sitä joi, kuljetettiin aasin selässä pilkaksi ympäri kaupunkia. Mutta tämä kielto ei ollut pitkäaikainen, sillä ruhtinas itse Kairossa oli hyvä kaffejuomari ja hänen oppineimmat miehensä todistivat sen vahingoittamattomaksi ja luvalliseksi. Tämän voiton perästä tuli kaffe vieläkin suurempaan huutoon ja tietoon.

Parin kymmenen vuoden kuluttua sattui kuitenkin Kairossa (Egyptin pääkaupungissa) jonkun kiihkomiellisen päähän ruveta saarnaamaan oikeata sotaa kaffejuomaa vastaan, joka nyt oli tuttu jokaisessa pienimmässäkin kaupungin töllissä. Hän saarnasi sanoen ettei yksikään kaffejuomari ole oikia mahometilainen. Häneen mieltyneet oikiauskoiset ihmiset tulivat tästä niin villiin, että he kirkosta tultuansa ryntäsivät kaffehuoneisiin sisälle, löivät palasiksi kupit ja pöydät sekä pahasti tupuloitsivat kaikki juomarit. Koko kaupunki jakautui kahteen viholliseen lahkoon, kaffejuomarien ja kaffesotiaien.

Kapina ja meteli oli hirvittävä. Kaupungin ylimmäinen tuomari kutsui oppineita kokoon ja nämät väittivät yksimielisesti että jo aikoja sitten oli tietty asia että kaffejuoma olisi sekä luvallinen että hyödyllinen. Kokouksen esimies tarjosi päälliseksi kaikille kaffeeta ja otti itse ensimmäisen kupin. Tämä uusi voitto levitti vieläkin enemmän kaffeen sekä huudon että nauttimisen. Niin tekevät ainakin ajattelemattomat vähämieliset ihmiset, turhasta ottavat suuren äänen ja tekevät sen, mitä he parantaa aikovat, kahta pahemmaksi.

Vuonna 1554 asetti kaksi miestä erinäisen kaffehuoneen Konstantinopolissa; siellä oli hienot istuimet, tarittiin kaffeeta, juotiin, pelattiin schack-peliä ja iloittiin. Eräs turkkilainen runoseppä laati runon kaffeen kunniaksi. Kaffeuhuonetten luku kasvoi kasvamistansa niin että papit rupesivat valittamaan kaffehuoneissa käytävän enemmän kuin kirkoissa. Mufti selitti että kaffejuominen on kielty koranissa (mahometilaisten bibliassa), josta syystä kaikki kaffehuoneet suljettiin. Mutta uusi Mufti rakasti kaffeeta, häntä seurasi muu papisto ja hovi ja koko kaupunki. Sittemmin on kyllä välistäin täällä kaffehuoneet tulleet suljetuksi, mutta ei itse kaffejuoman tähden, vaan valtakunnallisista syistä, koska kansalla oli näissä hyvä tilaisuus pakinoita hallituksen asioista. Kaffeen juominen on siitä asti levinnyt leviämistensä. Suuremmissa taloissa otettiin erityinen palvelia kaffejuomaa valmistamaan ja taritsemaan. Vihdoin tehtiin laki, joka määräsi vaimolla olevan syyn avioliitostansa päästä, jos hänen miehensä kielsi hänen kaffeeta juomasta.

Näin tuli Itämaalla kaffejuominen tavaksi 17 vuosisadalla eli 150 vuotta sen ensimmäisestä alkamisesta Arabiassa. Tähän asti tunnettiin sitä tuskin nimeksikään muualla Euroopassa. Luultavasti tuli se ensin Venedigin suureen kauppakaupunkiin, sillä eräs Pietro della Valle kirjoittaa vuonna 1615 Konstantinopolista tahtovansa ottaa Italiaan palatessansa vähän kaffeeta myötänsä. Vuonna 1660 toivat muutamat Turkin maalta palaavaiset kauppamiehet kaffeherneitä myötänsä Marseljiin ja näyttelivät sekä niitä että muita siihen kuuluvia aseita ja astioita niinkuin joitakin kummallisia kappaleita; mutta jo vuonna 1671 avattiin siellä ensimmäinen kaffehuone. Eräs englantilainen kauppamies, Edwards, otti Smyrnasta palatessansa grekalaisen neidon myötänsä kaffeeta hänelle valmistamaan. Tämä neito nai erään ajan (kuskin), joka parikunta avasi ensimmäisen kaffehuoneen Londoossa. Parisissa avattiin samoin ensimmäinen kaffehuone 1672, koska Turkin Sultani Mahomed IV:n lähettiläinen siellä oli pitemmän ajan oleskellut ja hovillekin tätä uutta juomaa tarjonnut. Marseljissa nousi kuitenkin vielä pieni riita kaffen juomisesta. Lääkärit katsoivat sen vahingolliseksi ja saattivat sen julkisen keskustelemisen alle. Kutsumuskirjassa, joka vielä on tallella, käskivät lääkärit tulemaan raadihuoneeseen taistelemaan asiasta, mutta se vaikutti saman kuin mahometilaistenki vihollisuus, ehkä ei kaffejuoman puolustajillakaan aina ollut peräti vakavia ja luotettavia perustuksia, sillä äsken nimitetty kutsumuskirja sotii semmoisia perustuksia vastaan, joilla puolustajat olivat tahtoneet kaffejuoman hyväksi näyttää, niinkuin että se turkin kielellä nimitetään *bon* (joka franskan kielellä merkitsee: *hyvä*) ja että se on kotoisin onnellisesta Arabiasta.

Jälempin tuli kaffe tutuksi pohjaisissa maakunnissa. Vuonna 1665 ei sitä vielä tunnettu Danskan maallakaan. Onpa sillä ollut täälläkin vastustajansa; viimis vuosisadan lopulla kiellettiin kaffejuominen sekä Ruotsissa että Suomessa. Mutta ei se siitä lakannut. Kaffeeta keitettiin riihissä ja metsissä; ja koska kaffeella keittäissä on oma helposti tunnettava hajunsa, poltettiin katajan hakoja niin sekoitettaaksensa kaffen hajun. Niin paljo oli jo kaffejuominen vallassa ettei kielto taitanut sitä enään takaisin tunkea, jonka tähden kielto viimein peräytettiin. Siitä asti on kaffe levinnyt Suomessakin että tuskin enää löytyy maassamme sitä tölöäkään, jossa ei se olisi tunnettu.

Onhan toki kaffeella vieläkin vastusteliansa, vaikka kyllä turhaan sitä vastustellaan. Sitä juodaan koko maassa, ehkä muutamat arkamieliset kynsivät päätänsä sanoen sen joko vahingolliseksi juomareille taikka vahingolliseksi maalle, koska se on ulkomailta ostettava.

Mitä ensin sen vahingollisuuteen juojille tulee, niin on siitä kaikkina aikoina viisasteltu niinkuin jo edellä olemme kertoneet. Alkehisto, joka kaikkein kappalten alkuaineet tutkii, näyttää että kaffeherneessä on enempi hähkyainetta kuin missäkään muussa tunnetussa kasvaimessa, ja hähkyaine on lihan pääaine. Siis on kaffeherne ja kaffejuominen suureksi palkinnoksi niille, jotka aivan vähän lihaa saavat syödäksensä. Tästä taidamme selittää miksi ihmisille on niin suuri halu tämän juoman perään; syy on se että se on paljo ravitseva. Ulkomaan valtakunnissa, joissa kaikista ihmisen elämään kuuluvista asioista tarkka vaari otetaan, on havaittu että lihan syöminen samassa mitassa on vähennyttä kuin kaffeen nauttiminen on enennyt. Tässä on toinen todistus siitä että kaffeherneessä on samaa ainetta kuin lihassakin. Sentähden ei ulkomailla enään kaffeeta juodakkaan niinkuin täällä juhllallisena ja halullisena juomana, vaan sitä nautitaan ruokana, se on: sitä syödään melkein niinkuin meillä maitoa suuruspalan paineeksi. Ja sitä nauttivat tällä tavalla köyhimmätkin, työmiehet ja muut. Ei se sille enään ole heille mikään herkku, vaan jokapäiväinen tarpeellinen ruoka. Tästä ehkä arvanee lukea kuinka juuri kaffeen nauttiminen on niissä valtakunnissa, joissa se on jokapäiväinen elatuksen aine. Tämä näkyy jo ulkopuoleltakin; sillä niissä paikkakunnissa on joka kolmannessa talossa kaffehuone, jossa ei ollenkaan muuta saa ostaa kuin kaffeeta ja jonkun palan sen viereen. Vaikka siis kaffe ei itsestään ole vahingollinen juojille, taitaa se kuitenkin niinkuin kaikki muutkin nautitsemiset tulla vahingolliseksi

ylöllisyyden tähden. Ei ole taivaan kannen alla sitä ainetta, terveellisintäkään, joka ei ylöllisesti nautittuna tulisi vahingolliseksi. Ja tietty asia on myös että mitä voimallisempi aine, sitä pikemmin taitaa se myös vahingoittaa. Senpätähden neuvoisimme omanki maamme kaffejuojia että he joisivat kaffeensa kuivan ruokapalansa paineeksi, niinkuin tekevät ulkomaillakin. Ei tosin siitä ole vahinkoa pelättävänä. Mutta toisaalta on kaffeen ja paloviinan sekoittaminen oikeana myrkkynä pidettävä, sillä molemmat jo yksinänsäkin ovat väkeviä ja voimallisia aineita.

Toinen on asia, jos kaffe ulkomailta ostettuna on vahingoksi maallemme. Kysymys on sama jos mikään muu aine, ulkomaalta tuotuna, on maalle vahingoksi. Kyllä monikin niin luulee, mutta vähän ajattele mattomasti. Tosi kyllä on että kaikki, mitä ulkomailta tuodaan, on maksettava; mutta millä se maksetaan? Ei rahalla; sillä ei paperirahamme siellä kelpaa miksikään ja kulta- ja hopiauvuoria ei meillä löydy maassamme. Kaikki ulkomailta tuodut aineet ovat siis maksettavat oman maamme tuloilla. Viimisessä kädessä on kauppa sula vaihetus. Jos taas ajattele mme ulkomaitten ihmisten tilat, niin havaitsemme että he maksavat meidän maamme kalut heidän maansa ja työnsä tuloilla. Ellemme nyt ostaisi mitään ulkomailta, ei kaffeeta eikä muuta, niin arvattavasti eivät taitaisi hekään meiltä mitään ostaa. Kaikki kauppa olisi tykkänään loppu. Tämän näimme menneinä vuosina selkeästi; maamme antoi huonon tulon sekä kuivuuden että hallain vuoksi, josta seurasi ettei talonpoika taitanut ostaa eikä kauppamies taitanut myydä ulkomaan kaluja muuta kuin vähän entisen suhteen. Senpätähden ei taitanut kauppamies ulkomailtakaan tuottaa kuin vähän entisen suhteen. Tämän katsovat nyt ajattele mattomat hyväksi, koska ulkomaan aineita tuotiin vähempi maahan kuin ennen. Mutta katsotaaspa toisaaltakin asia. Suomalaiset toivat vähä ulkomailta, sentähdenpä veivät he myös vähemmän ulkomaille, taikka oikeammin sanottu: ulkomaalaiset taisivat myös ostaa vähemmän Suomen kaluja ja tarjosivat sentähden niistä vähemmän hinnan. Ei ole sentähden Suomen kalut olleet monena vuonna niin vähässä hinnassa ulkomailta kuin menneinä. Ja niinpä se on ainakin. Jos vähä myymme ulkomaille, niin myös ostamme vähän sieltä; taikka takaperin: jos vähän ostamme ulkomailta, niin myös myymme vähän taikka huonoon hintaan. Emme sentähden taida sanoa kaffeeta kansan vahingoksi.

Merkillistä on kuinka kaffeen juominen on enennyt siitä kuin sitä ruvettiin ruokana käyttämään. Yksi ainoa kansa olkoon esimerkkinä. Vuonna 1808 juotiin Englannissa vaan nimeksi kaffeeta; sinä vuonna tuotiin sinne yksi miljona naulaa kaffeeta. Vuonna 1832 tuotiin 22 miljonaa naulaa eli 22 kertaa enempi kuin 24 vuotta ennen. Vuonna 1848 tuotiin sinne ja juotiin 45 miljonaa naulaa taikka 45 kertaa enempi kuin 40 vuotta ennen. Sama on suunta melkein muissakin maissa.

Mutta vieläkin merkillisempi on se että hinta on samassa määrässä laskenut kuin nauttiminenki. Vuodesta 1818 vuoteen 1848 eli 20 vuoden kuluessa on kaffeen hinta laskenut enempi kuin puolta halvemmaksi (eli 65 prosenttia), joka tulee siitä että sen viljelys on suuressa mitassa enennyt.

Kaikissa paikoissa ulkomailta sanotaan yhteen äänen että kaffeen juominen on vähentänyt viinan nauttimisen, ja tässä olisi sen suurin etu. Hallitukset ovatki sentähden aikaa voittain laskeneet kaffetullin paljo halvemmaksi entistänsä, josta sen nauttiminen on saanut suuren enenemisen ja siitä syystä tullin tulot valtakunnille antaneet vielä suuremman voiton kuin ennen.

Jos taitaisimme yhdellä silmän heitolla katsahtaa yli koko sen suuren liikunnan maailmassa, jonka tämä pieni ja vieras siemen on matkaan saattanut, kuinka tuhansittain ihmisiä viljelevät ja raivaavat maita kaffepuita istuttaaksensa, kuinka kauppamiehet niitä sitte ostelevat talonpojilta ja kokoovat laivain täydet, kuinka laivat merille sitte niitä kuljettelevat maanpiirin ympäri merimiesten ollessa vaaroissa, kuinka taas kauppamiehet niitä toinen toisillensa jakailevat ympäri kaupunkeita, kuinka vihdoin niitä myyvät ostajille kaikista säädyistä ruhtinoista alkain aina tölliläisten muijihin saakka, kuin vaskisevät hikoilevat pannua takoissansa ja savenvalajat kuppia ja muita valaissansa, kuinka akat ja piikat keittelevät tätä herkkua vartoen sen kiehumista yli laitojen, kuinka viimeiseksi pienet seurakisevat ilossa ja hyvämielissä koska kaffekuppi höyryy nenän alla — jos kaikki tämän ajattele mme yhteensä ja vielä lisäämme mitä kaffemylyt, polttajat ja muut siitä saavat tekemistä, tosin on maan piirin päällä tuskin mikään yksinäinen aine, joka niin paljon matkaansaattaa ihmisille toimitusta ja hyvämielisyyttä kuin *kaffepuu*.

Tupakki.

Kaikkein maailman kasvuin seassa on tupakki merkillisimpiä. Se on myrkyllinen ja kuitenkin nautitsevat sitä melkein kaikki ihmiset yhdellä eli toisella tavalla. Tästä laveasta nautitsemisesta tulee kohdastansa se että monet ihmiset sitä kasvua viljelevät ja yhtä monet sitä vielä kaikin tavoin korjailevat. Jos vielä tähän lisäämme että tällä kasvulla ei ole syötävää hedelmää eikä juurta eikä muitakaan ravitsevia osia, että sillä ei ole hyvää hajuakaan, vaan sitä vastoin paha ja karvas sekä maku että haju, että se nautitessa saattaa oksentamaan ja pyörtymään ja suuressa mitassa nautittuna tuottaa

vielä kuolemanki [*Nikotin* on aine, joka saadaan tupakista ja on niin kovin myrkyllinen, että 4 eli 5 pisaraa kuolettaa koiran], jos kaikki tämän yhteen ajattelemmekin, on se sangen merkillistä kuinka semmoinen kasvu on taitanut ihmisten ja järjellisten ihmisten seassa tulla niin suureen voimaan kuin sillä nyt on. Jos joku olisi pari sataa vuotta takaperin, koska tupakki vielä kasvoi Amerikan villimetsissä, sanonut: tuota kasvua tulevat joka maailman maakunnassa ihmiset kylvämään ja viljelemään, tuota kasvua sitten tuhannet ihmiset vapriikeissa valmistavat poltettavaksi ja pureskeltavaksi ja nenään jauhoina pistettäväksi, tuota kasvua kuljettavat tuhannet ihmiset maitse ja meritse valtakunnasta valtakuntaan, tuota kasvua myyvät ja ostavat tuhansittain tuhannet kaupiamiehet, jos joku pari sataa vuotta takaperin olisi noin puhunut, eikö häntä todella olisi saanut hulluksi sanoa? Mutta nyt on tuo kaikki jo tapahtunut. Tupakista sopii tosin sanoa mitä monesta ihmisestä nähdään, että usein ne tulevat suureen kunniaan ja arvoon, joista kukaan ei olisi sitä luulla taitanut.

[Tupakki on tosin lääkitykseksikin käytetty, joka on sen ainoa hyödyllisyys, mutta aivan pieni osa koko tupakin summasta käytetään lääkkeeksi.]

Viheriäisessä tilassansa on tupakilla aivan vähän hajua ja makua, mutta kuivassa tilassansa saa tupakki, erinomattain sen lehdet ilkeän hajun ja aivan karvan maun.

Koska Hispanialaiset ensin tulivat Amerikkaan, löysivät he tnpakkikasvun. Matkustavaiset Amerikassa kertovat että ihmiset siellä, ennen Euroopalaisten sinne tultua, käyttivät tupakkia lääkkeeksi; erinomattain oli se aivan hyvä lääke haavoissa.

Myös kertovat ensimmäiset matkustavaiset Amerikassa että Meksikon kuninkaallisessa hovissa oli tapana tupakkia polttaa kieruissa taikka sigarrina. Koska Englantilaiset ensin tulivat Amerikkaan, löysivät he saman tavan, erinomattain Virginiassa, jossa vieläkin kasvaa hyvin arvossa pidetty tupakkilaji. Euroopalaisten näyttää saaneen ensimmäisen tiedon tupakista Antillien saaristossa, sillä nimi *Tobako* on Haitin kielistä, merkiten sitä putkea, jolla tupakkia poltettiin, eikä siis itse tupakkia. Tupakin meksikolainen nimi on *yete* ja perulainen nimi *sagri*. Mutta tyhjä luulo on se että tupakin nimi on otettu Tobago nimisestä luodosta.

Eräs Italialainen Venzoni, joka vuosina 1542-1556 matkusti Länsi-Indiassa, taikka puoli sataa vuotta jälkeen Amerikan löytämisen, puhuu laveasti tupakin nautitsemisesta. Ei kauan sen jälkeen, vuonna 1559, viljeltiin jo tupakkia Lissabonissa lääkitykseksi, ja senaikuinen franskalainen lähetysmies Portugalissa, nimeltä Nicot, lähetti tupakin siemeniä sieltä kotimaahansa, erittäin kuningattarelle Katharina Medici, josta sitä myös Frankriikissa kutsuttiin kuningattaren yrtiksi. Mutta opillisissa kirjoissa sai se nimen *Nicotiana*. Italiassa sai se nimen *Herbe de S:t Croix* ja *Herbe de Ternabou*, sillä Paavin lähetysmies Lissabonissa St. Croix ja Ternabou, lähetysmies Frankriikissa, lähettivät siemeniä ensin Italiaan. Vuonna 1586 palasivat muutamat Englantilaiset Virginiasta ja toivat myötänsä tupakin Englantiin ja yksi niistä, Harriot, sanoo Englantilaisten oppineen tupakin polttamisen Indianeilta. Pian levisi tämä polttaminen Englannissa ja pian myös Hollannissa, Frankriikissa, Spaniassa ja Portugalissa. Hollantiin tuli se tapa muutamien oppivaisten seurassa, jotka Englannista sinne matkustivat oppia hakemaan. Myös näkyy tämä tupakin nauttiminen pian levenneen Turkiaan, Persiaan, Itä-Indiaan, Kinaan ja Japaniin. Jo vuonna 1601, eli tuskin 50 vuotta jälkeen tupakin ensimmäisen tuomisen Eurooppaan, oli tupakin polttaminen tuttu Kinassa, ja luullaan sen olevan vieläkin vanhemman Japanissa. Tästä päättävät muutamat, että tupakki ennen Amerikan löytämistä olisi ollut tuttu Itä-Aasiassa. He sanoivat että se lai, jota Kinassa viljellään, on Amerikalaisesta laista erinäinen, ja että se persialainen lai, josta saadaan se suuresti ylistetty Schiraz-tupakki, on perisukuansa aasialainen. Mutta toisaalta on suuri syy päättää tämän kasvun olevan perisukuansa amerikalaisen; sillä koko Aasiassa on sen nimi *tobak*, ainoastaan Arabiassa kutsuvat sen nimellä, joka merkitsee savua. Myös taitaa tapahtua että Kinalaiset, opittuansa Spanialaisilta tupakkia nautitsemaan, ovat jonkun likisukuisen kotimaan kasvun täksi nautinnoksi käyttäneet, ja samaten taitaa Persiassakin olla tapahtunut. Mutta tupakin nauttiminen ja nimi on epäilemättä saatu Amerikan villikansoilta.

Tupakin nauttiminen on niinkuin kaikki muutkin uudet tavat saanut kärsiä vastuksia ja vainoja; mutta sillä oli myös puolustajansa ja levittäjänsä. Merkillinen on Englannin kuninkaan Jaakko I:sen pilakirja tupakin polttamista vastaan, joka vuonna 1619 tuli ilmi nimellä *Misokapnos*. Se on kirjoitettu keskustelemisen tapaan. Siinä sanoo hän kuinka ilkeä on että ymmärtäväiset ja valaistut ihmiset ottavat tapoja semmoisilta villikansoilta kuin Amerikan asuvalaiset, että tupakin nautitseminen vahingoittaa terveyden, heikentää ruumiin voimat, kohmeluttaa järjen, tuo myötänsä riettauden ja tekee keskinäisen elämän rivoiksi; ja että, jos tupakin polttaminen kasvaa kasvamisensa niinkuin se ruvennut on, vaimojen vihdoinkin myös täytyisi tupakkiin turvata koska he eivät muutoin jaksaisi löyhkäävien miestensä kanssa yhdessä elää. Ja hän päättää kirjansa seuraavilla kovilla sanoilla: "Sentähden, o kansalaiset, jos teissä vielä on vähäkin häpyä, niin pankaat pois tuo hullu nautinto, jonka alku on hävyttömyys, joka tietämättömyydestä on tavaksi otettu, joka voiton vuoksi levitetään; nautinto, jolla Jumala vihoitetaan,

ruumiin terveys hävitetään, kotoelämä katkerutetaan ja kansan arvo ulkona sekä kotona häväistään; nautinto, paha silmille ja vielä pahempi nenälle, aivoille vahingollinen ja keuhkoille kalvavainen; nautinto, jonka paksut, mustat savupilvet antaa oikean kuvauksen helvetin kaasusta." Mutta vaikka Jaakko todellakin oli tupakin vihollinen ja kielsi sen viljelemisen Englannissa, oli tämä kirja kuitenkin enimmästä päästä pilkaksi kirjoitettu. Kuitenki sai se vastustelioita täydellä todella; sillä muutamit Jesuitat Puolan maalla kirjoittivat sitä vastaan kirjan Antimisokapnos. Ymmärrettävä on että kuningas Jaakko saarnasi kuuroille korville. Tupakin polttaminen Englannissa leveni levenemistensä erinomaisesti ja vasta viimisen vuosisadan loppupuolella rupesi se joksikin vähenemään, koska ihmiset korkeammista säädyistä ei sitä enään pitäneet herrallisena vaan roistomaisena. Sitte on tupakin nautitseminen Englannissa paljo vähennyt ja nykyään nähdään harvoin Englantilaiset polttavan. Joka siellä kaduilla kulkee, taitaa ainakin sanoa että kukin tupakkia polttavainen on muukalainen. Alhaisista säädyistä niinkuin työmiehet polttelevat vieläkin.

Toisaalta kirjoitti eräs Raphael Thorius vuonna 1628 kiitosvirren tupakin kunniaksi. Samaan aikaan tuomitsi Paavi Urban 8:sas ne pannaan, jotka kirkossa nuuskua tököttivät naamaansa.

Tupakin nauttimisen suuri ja nopea leveneminen tuli suureksi osaksi siitä että se helposti käy viljellä melkein kaikissa maissa ja ilmoissa; eikä sentähden viipynyt kauan ennenkuin ruvettiin viljelemään sitä useimmissa Europan, Aasian ja Afrikan maakunnissa. Mutta monissa maissa tuli sen viljeleminen kiellyksi ja toisissa tehtiin sille kaikenlaisia esteitä. Aina enemmän tupakin kasvun ja nautinnon levetessä havaitsivat hallitukset että tästä taidettaisiin saada hyvä tulo valtakunnalle. Tästä seurasi että tupakki tehtiin valtakunnan omaksi ja hallitus yksinänsä myi sitä korkeaan hintaan. Tästä taas seurasi että hallitus kielsi kunkin tupakkia viljelemästä pakoittaaksensa kunkin tupakkinsa hallituksen myyjiltä ostamaan, taikka antoi hallitus luvan viljellä tupakkia, mutta viljeliän täytyi määrättyyn halpaan hintaan myymän viljellyn tupakkinsa; muutoin ei olisi koko tupakkikauppa tullut hallituksen käsiin. Tällöinen asetus on nykyisiin aikoihin ollut voimassa Kuban luodolla ja on vieläkin Meksikossa. Nämät molemmat ovatki peräti sopivaiset tupakin viljelykselle. Ainoastaan määrättyillä tiloilla saadaan tupakkia viljellä ja kaikki tupakki on vietävä hallituksen aittoihin. Hallituksen lähettiläiset kulkevat ympäri maata ja repivät ylös kaikki tupakin taimet, jotka luvattomissa paikoissa havaitaan. Näiden on myös katsominen että kaikki luvallisesti viljelty tupakki tuodaan hallitukselle. Arvattavasti syntyy tästä paljo lain rikoksia ja riitoja ja viekottelemisia.

Muutamissa valtakunnissa on tupakille pantu korkia tulli maksettavaksi.

Englannin valtakunnassa oli tupakin viljelys kielletty. Toisissa maissa on tupakin kotoviljelys kehoitettu, niinkuin Pommerissa, Silesiassa ja muinaan Danmarkissa.

Tupakin viljelys on levinnyt yli suuren osan maan piiriä. Amerikan useimmat paikkakunnat viljelevät tupakkia, enimmästi kuitenkin Virginia, Karolina, Venezuela ja Kuba. Englantiin tuotiin vuonna 1831 33 miljonaa naulaa, joista 32 miljonaa oli Amerikasta kotoisin. Kubasta vietiin vuonna 1840 200 miljonaa sigarria ja noin 3 miljonaa naulaa lehtiä. Myös Brasiliasta tuodaan paljo tupakkia. Vuonna 1817 vietiin yksinänsä Rio Janeirosta 3 miljonaa naulaa. Europassa viljellään tupakkia enimmästi Hollannissa, Flanderissa, Elsasissa, Pfalzissa, Ungarissa, Ukrainissa ja Turkiassa, mutta se tupakki on arvoltansa halvempi amerikalaisista. Keskimeren itäpäässä on tupakin viljelys oivallinen. Itä-Indiassa ja sen saaristossa viljellään myös paljo tupakkia. Vielä enemmän viljellään sitä Kiinassa ja Japanissa. Kapmaahan ja Australiaan on sitä myös nykyisiin aikoihin saatettu.

Keskittäin laskein tuodaan Danmarkkiin vuosittain 2,5 miljoonaa naulaa tupakkia, josta melkein kaikki on lehtiä, jotka maassa valmistetaan kaikenlaisiksi tupakkilaiksi.

Jos lasketaan kuinka paljo lehtiä kullekin tupakin laille juoksee ja siihen lisätään mitä valmistettuna maahan tuodaan, saadaan Danskana maalle:

Poltettavaa ja suussa pidettävää tupakkia 2,5 miljonaa naulaa.

Nuuskua puoli miljonaa naulaa. Jos sitte otetaan keskittäin kunkin tupakkia nautitsevan ihmisen vuotinen tarve:

12 naulaa kullekin polttajalle ja pureskelialle 6 naulaa kullekin nuuskaajalle, niin saadaan koko valtakunnassa 200 tuhatta polttajaa ja pureskeliaa, ja 100 tuhatta nuuskaajaa. Jos sitte lasketaan nuuskajoista olevan neljäs osa vaimoihmisiä, niin jää noin 270 tuhatta tupakkia nautitsevaa miestä. Koska nyt koko Danskana valtakunnassa on 400 tuhatta miestä yli 15 vuoden, on siis 40 miehestä 27 tupakin tuhlajata taikka paljo yli puolen kasvaneesta miesväestä tupakin nautitsiaa. Suomessa on vieläkin suurempi osa miesväestä tupakin nautitsioita.

Hinta: 5 kop. hop.

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this

eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement

or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation’s website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to

maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.